

„A vallási-etnikai sokszínűség emblematikus helyei Erdélyben”

Határtalanul! program, Erdély

2023. április 23-28.

Kecskeméti Katona József Gimnázium

Beszámoló a HAT-KP-1-2022/1-001079 számú pályázat megvalósításáról

A program során célunk volt olyan helyszínek felkeresése, amelyek - az Erdélyt több száz éven át jellemző vallási tolerancia jegyében - egy-egy felekezet, náció történetében emblematikus szerephez jutottak. Többségük az épített környezethez tartozik (pl.: erődtemplomok), de szerepel közöttük olyan is, amely a természetben megtalálható formájában vált kultikus jelentőségűvé (pl.: Madarasi-Hargita). Mivel a külső és belső fenyegetettség kiváltotta védelmi kényszer is szorosan összeforrt az erdélyi nemzetek életével, különböző felekezetekhez tartozó erődtemplomok és várak megtekintését is terveztük. Mindezekkel hetedikeseinkben az elfogadás attitűdjét is erősíteni kívántuk.

Április 23-én reggel hatkor indultunk. Első megállónk Arad városában volt, ahol előbb körbejártuk a belvárosban kialakított Megbékélés parkját. A 13 kivégzett honvédtiszt emlékművénél valamennyi mártír nevét felolvastuk. Természetesen megnéztük a parkban felállított 9 méter magas diadalívét is, amelynek falai alatt helyi forradalmárok szobrai keltik azt az érzést, hogy tiszta magyar emlékhelyre ne számítsunk keleti szomszédunknál.

Az 1849-es vértanúkról a város határában található, mesterséges dombon álló emlékműnél is megemlékeztünk, tiszteletünk jeleként koszorút is elhelyeztünk a helyszínen, utunk során első alkalommal a Himnuszt is elénekeltük.

Második programként Temesvár belvárosában tett gyalogos városnéző séta következett. A buszról leszállva virágzó tulipánokban gyönyörködtünk, majd éppen a vasárnap déli mise időpontjában érkeztünk meg a Bánsági Ortodox Metropólia Katedrálisába, ahol néhány percig kísértük a szertartást, amely során könnyen összegyűjthettünk néhány különbséget a keleti és a nyugati kereszténység között.

Örömmel láttuk, hogy a főter szecessziós nagypolgári házai (Dauerbach-, Löffler-, Vogel-palota) közül több már átesett a felújításon, néhány épületet jelenleg is restaurálnak, remélhetőleg valamennyi hamarosan újra régi pompájában tündökölhet! A főtéren a dáko-román kontinuitás jegyében központi helyre állított anyafarkas, Romulus és Remus szobra alatt elmerengtünk azon, milyen

nagyszerű dolog lehet Erdélyben östörténettel foglalkozni...

Gondolatainkat a helyi kerékpáros verseny belvárosi szakasza miatti lezárások, a segítők heves mozdulatai és vezényszavai terelték vissza a kirándulás tematikájához. A „német városháza” érintésével sétáltunk el a római katolikus székesegyházig.

Városnéző túránk végén elidőztünk a Hunyadiak Kastélya mellett, ahol - a történelem tantárgyhoz kapcsolódóan - szó esett a település és a vár Károly Róbert uralkodásnak első évtizedében betöltött szerepéről, majd az 1849-es csatáról és annak politikai következményeiről is.

Temesvárról Marosillye felé vettük az irányt. Bethlen Gábor szülőházában rendhagyó történelem órán vettünk részt, köszönhetően a családi ebédet az érkezésünk miatt otthagató Varga Csabának, aki nem csak a kulcsot hozta Déváról, de a feladatlapokat is, amelyek segítségével mindenki ellenőrizhette frissen szerzett tudását. A program részeként korhű ruhákba bújtunk, végül kegyelettel adóztunk a nagy fejedelem emléke előtt a ház falán elhelyezett emléktábla alatt.

A tartalmas első nap utolsó programjaként Vajdahunyad várát kerestük fel. Ugyan a vár felújítása még mindig tart, jó érzéssel nyugtáztuk, hogy a vár egyre hitelesebben szolgálja a képzeletbeli időutazást a törökverő Hunyadi János korába.

A reneszánsz épületet egyénileg fedeztük fel, mindenki a saját tempójának és tudásszomjának megfelelő ütemben haladt. A vasárnapnak tudható be, hogy rajtunk kívül is sokan váltottak jegyet, ennek eredményeként a vár alatt működő szuvenírárusok is megéreztek a „lej-szagot”, a kései időpont ellenére nyitva voltak. Csapatunk meg is kezdte a „Zsebpénzt nyugodtan költsd el!” szülői tanács komolyan vételét.

Ezt követően indultunk Csernakeresztúrra, ahol a Bukovina Panzióban várt ránk a vacsora, István bácsi hiteles előadása a bukovinai székelyekről és a jó puha ágyikó.

A második nap első látnivalója a 250 méter magas sziklára épült Déva vára volt. Egy meredek ösvényen, majd lépcsősoron felkaptatva jutottunk a várba, ahol a helyi „Kelemen Építő Brigád” munkájától és heves szuszogásunktól kísérvé felelevenítettük a vár történetét, valamint gyönyörködünk a ködös Alsó-Maros völgyének látványában.

A reggeli túra után buszra szálltunk, rövid utazás érkeztünk meg Gyulafehérvárra, ahol - tematikánkat követve - a várban különböző felekezetek templomait kerestük fel. Kegyelettel adóztunk és koszorúztunk a székesegyházban örök nyugalomra helyezett államférfiak (pl.: Hunyadi János, Bethlen Gábor, Fráter György) síremlékeinél. Akinek a Déva várába tett séta kevés volt, néhány száz lépcsőt megmászva a Szent Mihály Székesegyház tornyába is felkapaszkodott.

Gyulafehérvárról Szászsebes felé vettük az irányt. A főtéren tettünk sétát, a hajdan országgyűléseknek is otthont adó településen megcsodáltuk utunk során az első evangélikus templomot. Mivel hétfő volt, a „geschlossen” tábla lógott a kapun, de a gondnok úr, Béla bácsi pont akkor volt a templomnál, amikor odaértünk. Bejutottunk, aminek nagyon örültünk, mert pazar látványban volt részünk. Szászföld legnagyobb faragott oltára lenyűgöző volt!

Szászföldön beiktattunk még egy megállót, a 2007-ben Európa kulturális főváros címet is elnyerő Nagyszebent. Sikerült a régi várfal egyik legimpozánsabb bástyája, a Kövér Bástya mellett parkolót találnunk, így a buszról leugorva kezdetét is vette a városnézés. A Tanács torony boltíve alatt átsétálva kerestük fel a régi piacteret, majd a Hazugok hídján át jutottunk el a város büszkeségének számító evangélikus katedrálishoz.

A Brukenthal Múzeum előtt kanyarodtunk vissza a főtérre, ahonnan a hangulatos Balcescu sugárúton végiggyalogolva értünk a régi várfal legjobb állapotban megmaradt szakaszához, ahol a bástyák láthatók.

Nagyszeben után egy komolyabb időtartamú buszozás következett, este 9 órára értünk a szálláshelyünkre, Tusnádfürdőre, a Szent Kristóf Panzióba, ahol a következő 4 éjszakát terveztük eltölteni. A busz ablakán át gyönyörködhettünk a valóban hófödte Fogarasi-Havasok vonulatában, később Brassó látképében.

A harmadik napon újabb kultikus helyek szerepeltek a programban. Reggeli után először Csíksomlyón, a Mária-kegyhelynél álltunk meg. A nyeregbe tervezett sétánkról az esőzés miatt fájó szívvel lemondtunk. Utunk második megállója Szentegyháza volt, ahol traktor vontatta szekérre cseréltük a

buszt, azzal zötyögünk fel a Madarasi-Hargita menedékházaig, ahonnan 30-40 cm-es hóban gyalogoltunk fel 1801 méter magasra, a székelyek szent hegyére. Kísérőnk, Márton János konzervatív típus, odaúton a korábbi években megismert playlist-et elindítva próbálta érzelmileg is „Hargita-hangulatba” hozni a társaságot, könnyeket csalni a szemekbe – sikerrel. A tengerszint feletti magassággal párhuzamosan változott a hó mennyisége, félúton jelentek meg az első hófoltok, a menedékháznál már 20 cm vastag hórétegre ugrottunk kiszálláskor.

A fehérbe öltözött kopjafás hegytető imponáns látványt nyújtott. A Himnusz közös éneklése ezen a helyen biztosan sokak számára örök emlék marad! A fáradt túrázók Márton Enikő néni messze földön híres erdélyi kürtös kalácsával tölthették fel az akkumulátorokat.

A Hargitáról leérve ismét eleredt az eső, így a székelyudvarhelyi városnézés az ablaküvegen keresztül, buszból történt. Ha már arra jártunk, útba ejtettük Szejkefürdőt, ahol a díszes székelykapu sor alatt sétálva eljutottunk Orbán Balázsnak, a XIX. századi polihisztorának, Székelyföld leírójának síremlékéig.

A kirándulás 4. napját az erődtemplomok, a templomok és vallási tolerancia tematikája hatotta át. Egy igazán tartalmas körtúrát tettünk, amelynek első megállója Vargyas, ahol a Makovecz Imre tervei alapján készült református templom volt a látnivaló. A templom itt is zárva volt, de a helyiek „riadóláncának” köszönhetően percek alatt megérkezett Miklós bácsi, aki a kirándulás legtüneményesebb, legszórakoztatóbb előadását tartotta meg. Az egész úgy indult, hogy csak kinyitja a templomot, de a „Csak egy pár szót tetszene mondani?” kérdésre meggondolta magát, majd 40 percen át hallgathattuk az ízes székely mondatokat. (Néhány diákunk azt hitte, Miklós bácsi németül beszél...)

Vargyas mesés települése után az UNESCO Világörökséghez tartozó vártemplomok következtek, amelyekből hármat is felkerestünk: Szászfehéregyházán és Szászkezdén az evangélikus, míg Székelyderzsen az unitárius felekezet erődtemplomát tekintettük meg. Szászfehéregyházán hosszabban időztünk, a település is hangulatos, de az erődtemplom igazán rendezett, takaros, külön tematikus kiállításokkal gazdagított volt.

Székelyderzsen találkoztunk először utunk során a Szent László legendával falra festett jelenetek formájában. Konstatáltuk, hogy az unitáriusok is szépen vigyáznak a templomra, szívet és lelket melengető hely volt!

Hazaúton még útba ejtettük Bögöz település 700 éves, jelenleg református templomát. Itt is kíváncsiak voltunk a freskókra. A lelkészlakban megtaláltuk a nénit, aki hozta a kulcsot... Na, őt nem kellett kérni, mint Miklós bácsit Vargyason, kezdte magától és egyfajta misszióknak tekintve tartotta meg a képi ábrázolás „sajátos” bemutatását. Úgy terveztük, a mai nap az Erdélyre jellemző vallási tolerancia jegyében telik majd – itt a nap végén gyakoroltuk is becsülettel...

Az ötödik napra is maradt még templom... A programot Prázsmáron indítottuk. Ahogy írtam, az előző nap vége igényelte a toleranciát, most reggel volt rá szükség. Ebben az évben is megerősítést kaptunk

arról, hogy a jegyáros néni a település egyik legfontosabb embere, de a bejutás kapcsán – sajnos – „kulcsszerepe” van, mondhatni megkerülhetetlen- már csak azért is, mert az egyetlen bejáratnál ül. Miután indokolatlanul megvárakoztatott, hirtelen felindulásból be is engedett minket. „Bosszúból” jó alaposan körbejártuk az impozáns erőtemplomot. A fiúk extra-programként körversenyt szerveztek futás sportágban a gyilokjárón.

Ezen a napon Gelencén találkoztunk olyan helyivel, aki igazán megszínesítette a programot: Imre bácsi volt az, aki kinyitotta nekünk a templomot, amelyben immár a harmadik, Szent László legendát ábrázoló freskó tárult a szemünk elé. A templom is, az előadás is lenyűgöző volt. Szent László királyunk szobránál koszorút helyeztünk el a templom szomszédságában.

A délelőtti templom-túra után a Torjai Büdös-barlanghoz indultunk. A posztvulkáni működésekről a buszon mindenki elméleti tájékoztatást kapott, a hegyoldal közepére felérve viszont az empirikus ismeretszerzése lett a főszerep!

A barlang alatt átható záptojásszag terjengett, ami egyben azt is jelezte, közeledünk! A kénos mofetta semmivel össze nem téveszthető illatanyagával való barátkozást és a jelenség jótékony élettani hatását mindenki kipróbálhatta.

Visszaúton egy igen jól felismerhető anyamedve látványa osztotta meg a társaságot, volt, aki gyorsabb tempóra kapcsolt, míg mások fényképezni próbáltak. Szerencsére teljes létszámban, de valódi „Ursula-élménnyel” a tarsolyban értünk vissza a buszhoz.

Maradva a vulkánosság tematikájánál, a legismertebb európai krátertő, a Szent Anna-tó és „unokatestvére”, a másik kráterben található Mohos-láp következett a programban.

A Szent Anna-tó partján senkitől sem zavartatva tudtunk gyönyörködni a látványban, rajtunk kívül mások nem voltak a tónál! A fiúk itt is megtalálták a módját egy „házi verseny” lezavarásának, kavicskacsáztatás volt a feladat.

Utolsó tusnádfürdői vacsoránk után egy 25 kérdéses Kahoot!-kvízzel teszteltük a csapat memóriáját. Voltak vicces kérdések (bár, ez nem mindenkinek tűnt fel...), székely nyelvlecke kezdőknek, valamint a teljesítmény függvényében egyre tartalmasabb jutalom is. A játék a látottak és hallottak ismétlését is jól szolgálta.

Április 28-án a korán elfogyasztott reggeli után indultunk vissza Kecskemétre. Ezen a napon fogarasi vár és a kerci cisztercita kolostor romjai jelentették a hozzáadott értéket.

A nap ellentmondásának azt találtuk, hogy a fogarasi vár felújítása végre a végéhez közeledik, jól néz ki, újra látogatható, míg a kerci kolostor éppen romos állapotban érdemes arra, hogy letérve a főútról útba ejtsük.

Kissé fáradtan, de lélekben feltöltődve értünk vissza Kecskemétre este fél hétre.

-cst-

